

महाराष्ट्र शासन

वित्त विभाग

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

शासन परिपत्रक क्रमांक : लोलेस-१०.०८ / प्र.क्र. ६७ (ब) / लोलेस.

दिनांक : १२ जून, २००८.

वाचा : १) शासन परिपत्रक, वित्त विभाग क्रमांक : खर्चमेळ १०९६ / प्र.क्र. ६७ / ९६ / लेखापरीक्षा, दिनांक : ७ ऑगस्ट, १९९६.
 २) शासन परिपत्रक, वित्त विभाग क्रमांक : खर्चमे १०९६ / प्र.क्र. ७५ / लेखापरीक्षा, दिनांक : ९ ऑक्टोबर, १९९६.

परिपत्रक

महाराष्ट्र शासनाच्या सन २०००-०१ व सन २००१-०२ च्या विनियोजन लेख्यावरील आणि तत्संबंधीच्या लेखापरीक्षा अहवालासंबंधीच्या लोकलेखा समितीच्या सन २००७-०८ च्या नवव्या अहवालामध्ये खर्चमेळ, लेखापरीक्षा आक्षेपांचे विहित मुदतीत निराकरण करण्यासाठी स्वतंत्र यंत्रणा निर्माण करणे, स्पष्टीकरणात्मक झापने विलंबाने पाठविणे, स्वयंस्पष्ट स्पष्टीकरणात्मक झापने समितीला पाठविणे तसेच जिल्हास्तरावर खर्चमेळासंबंधी कार्यशाळा आयोजित करण्यासंदर्भात खालील शिफारशी करण्यात आलेल्या आहेत.

(i) महालेखापालांनी व्यक्त केलेल्या अभिप्रायाची दखल घेऊन सर्व मंत्रालयीन विभागांनी आपल्या विभागामध्ये या संदर्भातील कामे पार पाडण्यासाठी स्वतंत्र यंत्रणा निर्माण करावी, अशी शिफारस समितीने परिच्छेद १.१९ मध्ये केली आहे.

(ii) बच्याचशा विभागांनी अर्थसंकल्पात तरतुद नसताना खर्च करणे, आकस्मिकता निधीतून खर्च करण्याच्या प्रकारात वाढ होणे, बचत झालेला निधी परत न करण्याचे वाढते प्रकार, केलेल्या खर्चाचे ताळमेळ घालण्यास विलंब लागणे, बचतीबाबतचा खुलासा समाधानकारकरित्या न करणे, केंद्राकडून मिळणाऱ्या विविध योजनांवरील निधी न वापरता परत जाणे, लाभार्थी न मिळाल्याने निधीची बचत होणे, असे प्रकार वारंवार घडत असल्याचे समितीच्या प्रकर्षाने निर्दर्शनास आले आहे. ही बाब आक्षेपार्ह असून असे प्रकार टाळण्यासाठी सर्व मंत्रालयीन विभागांनी जाणीवपूर्वक प्रयत्न करणे गरजेचे आहे. सबब या अनुषंगाने मंत्रालयीन विभागांनी दक्षता घ्यावी, अशी शिफारस समितीने परिच्छेद ६.५ मध्ये केली आहे.

(iii) सर्व मंत्रालयीन विभागांनी महालेखापालांच्या आक्षेपाच्या अनुषंगानेच आपले स्पष्टीकरण तयार करण्यात्री खबरदारी घ्यावी, अशी शिफारस समितीने परिच्छेद ६.१५ मध्ये केली आहे.

(iv) वार्षिक खर्चाचा हिशेब चोख रहावा यासाठी वेळोवेळी खर्चाचा ताळमेळ घालणे महत्त्वाचे आहे. या कामाचे महत्त्व लक्षात घेऊन वित्त विभागाने मंत्रालयात एक दिवसाची कार्यशाळा आयोजित करून संबंधित अधिकारी / कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण देण्यात आले, याबाबत समिती समाधान व्यक्त करते. तथापि अशाचप्रकारच्या कार्यशाळा विभागीय तसेच जिल्हा स्तरावर लेखापरीक्षणाचे प्रत्यक्ष काम करणाऱ्या

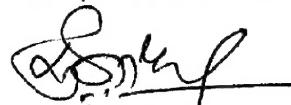
अधिकारी / कर्मचाऱ्यांसाठी आयोजित करण्याचे दृष्टीने त्याबाबतचा कार्यक्रम आखून त्यामध्ये महालेखापालांचे गैरवर्गीकरण, खर्चाचा ताळमेळ, चुकीच्या नोंदीचे प्रस्ताव इत्यादीबाबत आवश्यक ते मार्गदर्शन व प्रशिक्षण देण्याची कार्यपद्धती सुरु करावी व त्याबाबतची समितीला पाठविण्यात यावी, अशी समितीने परिच्छेद ६.१७ मध्ये शिफारस केली आहे.

2 लोकलेखा समितीच्या उक्त अहवालातील शिफारशीच्या अनुषंगाने प्रशासकीय विभागांनी खालीलप्रमाणे कार्यवाही करावी.

- (i) महालेखापाल कार्यालयाशी संबंधित कामकाज (उदा. - खर्चमेळ, निरीक्षण अहवाल, स्पष्टीकरणात्मक झापने इत्यादी) पार पाडण्यासाठी स्वतंत्र यंत्रणा निर्माण करून सदर कामे विहित मुदतीत होतील याची काटेकोरपणे दक्षता घ्यावी.
- (ii) अर्थसंकल्पात तरतूद नसताना खर्च करणे, आकस्मिकता निधीतून खर्च करण्याच्या प्रकारात वाढ होणे, बचत झालेला निधी परत न करणे, खर्चाचा ताळमेळ घालण्यास विलंब होणे, केंद्र शासनाकडून मिळालेला निधी न वापरता परत जाणे इ. बाबी आक्षेपार्ह असून असे प्रकार टाळण्यासाठी आवश्यक ती उपाययोजना करण्यात यावी. तसेच केंद्र शासनाकडील निधी संपूर्णतः विहित योजनेवर खर्च करण्याच्यादृष्टीने दक्षता घेण्यात यावी.
- (iii) भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे अहवालांवरील स्पष्टीकरणात्मक झापने तयार करताना ती कृपया स्वयंस्पष्ट व आक्षेपाच्या अनुषंगाने तयार करण्यात यावीत,
- (iv) विभागीय तसेच जिल्हा स्तरावर लेखापरीक्षणाचे प्रत्यक्ष काम करणाऱ्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांसाठी मार्गदर्शन व प्रशिक्षण देण्याची कार्यपद्धती सुरु करून महालेखापाल कार्यालयाशी संपर्क साधून कार्यशाळेचे आयोजन विभागीय स्तराबरोबरच जिल्हा स्तरावरसुद्धा करण्यात यावे.

3 सर्व प्रशासकीय विभागांनी वरील सूचनांची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी व कसूर करणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर शिस्तभंग विषयक कार्यवाही करावी.

4 सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००८०६१०१२१७२१००९ असा आहे.

(रा. गो. जाधव)
उप सचिव, वित्त विभाग

प्रति

अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, मंत्रालयीन सर्व विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२,
उपसचिव, अर्थसंकल्प / प्रशासन - ४ / कोषागारे / शासन हमी / कराधान / अर्थोपाय /
अर्थबळ / विनियम, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२,
विक्रीकर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, माझगांव, मुंबई - ४०० ०९०,
आयुक्त, अल्पबचत व राज्य लॉटरी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
संचालक, विमा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, गृहनिर्माण भवन, वांग्रे (पूर्व), मुंबई - ५१,
मुख्य लेखापरीक्षक, स्थानिक निधी लेखा कार्यालय, कोकण भवन, बेलापूर, नवी मुंबई,
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
प्रधान सचिव, लोकलेखा समिती कक्ष, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
प्रधान महालेखापाल (लेखापरीक्षा) १, मुंबई,
महालेखापाल (लेखापरीक्षा) २, नागपूर,
निवड नस्ती, कार्यासन लोलेस, वित्त विभाग.